

**A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISZTERIUM KIADÁSA**

# RÁDIÓS GAZDASÁGI ELŐADÁSOK

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

ELNÖK: MAYER KÁROLY DR.  
HELYETTES ELNÖK: BUDAY BARNA

TAGOK:

MARSCHALL FERENC DR. SZTANKOVICS JÁNOS  
NÉMETH JENŐ WELLMANN OSZKÁR DR.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

CZVETKOVITS FERENC DR.

SEGÉDSZERKESZTŐ:

SUHAYDA TIBOR

SZERKESZTŐSÉG:

BUDAPEST, V., KOSSUTH LAJOS TÉR 11. SZ., II. 202.

III. ÉVFOLYAM

A. SZOROZAT

30. SZÁM

**OLYASD EL, ŐRIZD MEG ÉS GYŰJTSD KÖNYVTÁRBA!**

**A gyümölcsfaápolási és védekezési  
tanfolyamok célja és eredménye**

ÍRTA:

**HORN JÁNOS**

H. KIR. KERTÉSZETI FELÜGYELŐ

**Csodatermése lesz!**

Téli permetezés: **ENDA**

Rügyfakadás előtt: **SULFAROL**

Virágzás után: **TUTOKIL**

**CHINOIN ÚJPEST**

# Eddig megjelent füzetek:

1. *Dr. Szalhmáry Arisztid :*  
A borkezelésnél szükséges tisztaságról.
2. *Pályi Sándor :*  
Tartsunk rendet gazdaságunkban.
3. *Ráth Árpád :*  
A mezőgazdasági talajvizsgálatok gyakorlati hasznossága.
4. *Kemény Szilárd :*  
A baromfitenyésztés, különös tekintettel a tanyai gazdálkodásra.
5. *Dr. Schandl József :*  
Hogyan tehetjük jövedelmezővé juhászatunkat ?
6. *köveskúti Győrffy Jenő :*  
Férges alma.
7. *vitéz Fodor Vince :*  
Fásítsunk !
8. *Rajczy Géza :*  
A tengeri célirányos termeléséről.
9. *Gyárjás József :*  
Az okszerű takarmánytermesztésről.
10. *Dr. Schandl József :*  
A budapesti országos mezőgazdasági kiállításaink jelentősége.
11. *Dr. Jeszenszky Árpád :*  
A selyemtenyésztés mai módja hazánkban.
12. *Dr. Kelemen Imre :*  
A mezőgazdasági termelés megszervezése.
13. *Dr. Borbély Kálmán :*  
Magyarország 1929. évi mezőgazdasági termelése.
14. *Biró János :*  
A rendszeres és okszerű legeltetésről.
15. *Dr. Schmiedhoffer Gyula :*  
A sertésvész és az ellene való védekezés.
16. *Dr. Kerekes Lajos :*  
A gyümölcsös védelme és a házilag készíthető védekezőszerek.
17. *Buday Gyula :*  
Első segélynyújtás háziállataink gyakoribb megbetegedéseinél.
18. *Dr. Ihrig Károly :*  
A gabonaszövetkezetek és közraktárak gabonavédelmi szerepe.
19. *Dr. Bittera Miklós :*  
Növénytermesztési újdonságok.
20. *Csiki László :*  
A zöldtakarmányok besavanyítása.
21. *Vajna István :*  
A m. kir. téli gazdasági iskolák szerepe a mezőgazdasági haladás szolgálatában.
22. *enesei Dorner Béla :*  
A rét- és legelőjavítás időszerű kérdései.
23. *Dr. Réthly Antal :*  
Az időjárásokozta gyümölcsfakárok és az ellenük való védekezés.
24. *Ulicsny Károly :*  
A esemegeszőlő eltartásáról és esomagolásáról.
25. *Dr. Zucker Ferenc :*  
A mesterséges istállótrágya készítése.
26. *Grábner Emil :*  
Az okszerű vetőmagtermesztés jelentősége és végrehajtása.
27. *K.-Herdliczka Ernő :*  
A traktor.
28. *Horn János :*  
A gyümölcsfajták megválasztása.
29. *Dr. Kollán Sándor :*  
A metelykór és az ellene való védekezés.

# A gyümölcsfaápolási és védekezési tanfolyamok célja és eredménye.

Írta: **Horn János** m. kir. kertészeti felügyelő.

A hazai gyümölcstermesztés csak akkor lesz mezőgazdaságunknak tényleg legnagyobb tiszta hasznot adó növénytermesztési ágazatává, ha az adott helynek megfelelően megválasztott gyümölcsfajták szakszerűen elültetett fáit az eddiginél fokozottabb gondozásban, ápolásban részesítjük. Ehhez az elmaradhatatlan munkához tartozik elsősorban a gyümölcsfákat és ezek termését pusztító, azokon betegséget okozó, különféle élősködő gombák és kártevő rovarok ellen való, idejében történő védekezés. Ennek elhanyagolása már kárt jelent, mert a gyümölcsfa, mint a kulturnövényeink egyik legnemesebbike, ellentállóképességéből már veszített, kényesebb s ezért a növényi és állati kártevők támadásainak fokozottabb mértékben van kitéve, mint az edzettebb, vadon élő rokonai.

Fokozza a gyümölcsfák kártevőinek a káros behatását ezeknél még az is, hogy sokszor nem a nekik legmegfelelőbb helyre kerülnek a fák s ezért és mert tömegben összezsúfolva lesznek elültetve, a kártevők is jobban elszaporodhatnak rajtuk. A kártevők ellen való védekezés nemcsak magának a növénynek a megvédésére szorítkozik, hanem általa a fa termésétől, a gyümölcstől is távol kell tartani a kártokozót.

A védelemben, ápolásban nem részesülő gyümölcsfa nem sok örömet, még kevesebb hasznot jelent a gazdájának. A gondozatlan, magukra hagyott gyümölcsfák növekedésükben visszamaradnak, elcsenevészedsenek és ezért helyüket sem használják ki gazdaságosan, mert aránylag kevés és emellett beteg, foltos, férges, hitvány gyümölcsöt teremnek. Az ilyen gyümölcs pedig, eltekintve a kártokozók behatására előálló időelőtti gyümölcshullásból származó mennyiségbeli apadástól, minőségileg is értéktelenné válik. Ez pedig nagy kárt jelent, mert

hisz ugyanazon a fán szép, hibátlan gyümölcs is fejlődhetett volna. A szép, hibátlan, féregmentes gyümölcs pedig mindig azonnal és sokszorosán magasabb áron értékesíthető, mint a hibás, foltos, beteg gyümölcs.

A számottevő külföldi piacok egy részén, amelyeknek gyümölccsel való ellátására hazánk különösen hivatott lenne, hibás, férges gyümölcs ma már el sem helyezhető. Ha ezt figyelembe nem vesszük, ebből nem okulunk, akkor természetünk ezeket a nagy és biztos jövedelmet jelentő piacokat elveszítik. Pedig gyümölcsünknek nagyarányú exportja révén, gabonaneműink mindjobban elmaradó exportját lehetne számottevően ellensúlyozni.

Ma már köztudomású, hogy a jó gyümölcs értéke minden céltudatos és el nem késett munka költségét még szigorúan vett kereskedelmi tekintetben is feltétlenül elbirja. Erre vonatkozólag csak egy példát említek itt. A hozzánk évente behozott szép, hibátlan, féregmentes, de minőségileg a mi gyümölcsünk mögött maradó amerikai almát. Méltóztassanak csak elgondolni, Tisztelt Hallgatóim, ugyanennek az almafajtának a világversenyt is kiálló tartalmasabb termést adó, őshonos vadja nálunk mindenütt díszlik s mégis, a mi gyümölcs-termesztőinknek szinte mindent a jó Istenre bízó maradi gondolkodása miatt ez a messzi tengerentúli országból jött, tehát magas költséggel terhelt idegen gyümölcs piacainkat uralva, az okos amerikai gazdák zsebébe a mi pénzünkkel tölti meg. Egyedüli oka ennek csak az, hogy ott az elültetett gyümölcsfát rendszeres gondozásban részesítik. Az ott nem hamupipókéje a gazdaságnak. Termését a kártevőktől megvédik úgy, hogy az ennek következtében hibátlan minőségben megtermő gyümölcs még hozzánk is haszonnal elszállítható.

Ezen okulva, ha gyümölcstermesztőink is megfelelően megvédenék a hazai termésű gyümölcsöt és a fákat jobb gondozásban részesítenék, egészen bizonyos, hogy az nálunk is hibátlan, féregmentes s ezért jól eltartható, szemnek is tetszetős lenne s így az idegen gyümölcs importját — gazdáink javára — lehetetlenné tenné. Hogy ez így legyen már a közeljövőben is, az semmi mástól, tisztán csak az érdekelt gyümölcstermesztő gazdáktól függ, mert a gyümölcs ma már nem luxus, hanem tápláló anyagban, vitaminban bővelkedő, elismerten egészséges táplálék, népelelmezési cikk s miután emberek vagyunk, hiába, mi is inkább a hibátlan, féregmentes gyümölcsnek adunk előnyt még akkor is, ha az nem is a mi hazánk terménye.

A hazai gyümölcstermesztés fejlesztését tehát nemcsak a gyümölcsfák mindnagyobb mennyiségben való elültetése biztosítja, hanem

mulhatatlanul szükséges a kiültetett gyümölcsfák ápolásának és védelmének a szükségességét is a köztudatba belevinni és az erre irányuló munkálatok mikénti keresztülvitelét a természetőkkel gyakorlatban is a lehető legszélesebb körben megismertetni.

Mayer János földművelésügyi miniszterünk, aki a hazai mezőgazdaság fejlesztését a szívéen viseli, néhány évvel ezelőtt több évre szóló országos akciót indított meg abból a célból, hogy az okszerű gyümölcsápolást és védekezést a gyümölcsstermesztők tényleg megtanulhassák.

Ennek elérése céljából kiszgazdák és egyéb gyümölcsstermesztők részére az ország különböző vidékén, előzetesen megállapított gócpontokon, gyümölcsfaápolási és védekezési tanfolyamok rendeztetnek. Egy-egy ilyen tanfolyami gócpontban ötnapos téli, kétnapos tavaszi és ugyancsak kétnapos nyáreleji tanfolyamot tartanak abból a célból, hogy a gócpont környékén levő, legfeljebb 6—7 községből kijelölt résztvevőknek alkalom nyujtassék a gyümölcsfagondozás összes teendőinek, tehát az ültetés, talajművelés, trágyázás, koronaritkítás, nyesés, továbbá főként a téli, a virágzás utáni, valamint a nyári védekezés munkáinak a gyakorlati elsajátítására.

A tanfolyamok, hogy azok eredménye állandóan biztosított legyen, úgy szerveztetnek meg, hogy azok tartama alatt a díjtalan faápolási és védekezési munkálatok minden nap más és más gazda gyümölcsösében végeztetnek el. Így minden tanfolyamon több gyümölcsstermesztő gazdánál 10—25, vagy ennél is több termő gyümölcsfa vétetik gondozás alá és ezáltal a rendbehozott és megpermetezett fák, szemben a gondozatlanokkal, mindig feltűnő például szolgálnak. De mert a tanfolyam rendes résztvevőinek minden előforduló munkát a tanfolyamvezető szakember előtt, annak utasítása szerint, maguknak kell elvégezniök, ezek a faápolás és védekezés minden munkáját gyakorlati úton alaposan megtanulják.

Egy-egy tanfolyamon a tanfolyam helyét képező gócpont környékén levő, 6—7 községből kijelölt, 2—2 gyümölcsstermesztéssel foglalkozó kiszgazda vagy munkás, összesen tehát legfeljebb 15 egyén vehet részt. A rendes résztvevők száma azért állapított meg ilyen aránylag kis számban, hogy ezáltal a tanfolyamvezetőnek ideje és módja legyen minden egyes résztvevővel egyénileg állandóan foglalkozni, annak minden munkáját, kézfogását állandóan szem előtt tartani. Természetes, hogy ott, ahol azt a viszonyok megengedik, más érdeklődők is figyelemmel kísérhetik a tanfolyam munkáját, meghallgathatják, kikérhetik a tanfolyamvezető szakember tanácsát.

**Hogy a nálunk** — sajnos — még elég gyenge lábon álló és ezért rövid néhány évvel ezelőtt is néhol bizonyos tartózkodással fogadott gyümölcsfavédelem betanítására megfelelő munkásemberek részvétele biztosíttassék, a tanfolyamok rendes, kijelölt résztvevői a tanfolyamot államköltségen végezhetnék el. Ezenkívül, a siker biztosítása érdekében, a tanfolyam gyakorlati bemutatásaihoz szükséges faápoló eszközök, magasnyomású gyümölcsfapermetező gépek, valamint a legjobb védekező anyagok is éppen úgy államköltségen bocsáttattak a tanfolyamok rendelkezésére, mint ahogy a minisztérium fedezi a tanfolyamvezető kiküldetési költségeit és a tanfolyam minden más, például a környékről a gócpontba vasúttal bejövő, rendes résztvevők utazási költségeit is. Így az állam a most már negyedik éve tartott ilyen védekezési tanfolyamok úttörőnek mondható munkája segélyével olyan, később számszerint is felsorolt, jó gyümölcsfaápoló munkásokat képzett ki, akiket a gyümölcsfatulajdonosok a faápolási és védekezési munkálatok elvégzésére ma már szinte előre lefoglalva, szívesen igénybe is vesznek.

Ilyen tanfolyamok első ízben 1927-ben tartattak, összesen négy gócpontban, 16 bekapcsolt községből kijelölt, 32 államköltséges és mintegy 56 érdeklődő részvétellel. Ebben az évben 11 gyümölcsösben 85 gyümölcsfa hozatott rendbe. Ez a kezdet csak igen kis számokat mutat, de azért érdemes ezek felemlítése, mert a favédelem elhanyagoltságát és a tanítás szükségességét éppen ezek az első kis számok és viszont a következő három évben ugrásszerűen emelkedő számok által mutatott nagy fejlődés, a tanfolyamok helyeiért mutatkozó nagy versengés igazolja a legjobban.

Bizony, az első, 1927. évi négy tanfolyamot elég tartózkodóan fogadták nemcsak az érdekelt gyümölcsstermesztők, hanem még a községek egy részének hivatott vezetői is. A tanítást, a jó tanácsot egyébként szívesen meghallgató népünk mindenféle, itt el nem mondható huncutságot képzelt az állam e nagy költséget jelentő akciója mögött. Az első négy tanfolyam látható eredménye azonban az idegenkedést megtörte úgyannyira, hogy ma már annyi község, közsület, sőt ezek megkerülésével annyi kisgazda kéri a tanfolyamnak a vidékén való megrendezését, hogy sok száz kérelmet anyagi fedezet és megfelelően szakképzett tanfolyamvezető hiányában el kell utasítani.

De minderről hadd beszéljenek a számszerű adatok. Az előbb említett 1927. évi négy tanfolyammal szemben, *1928. évben* 51 gócpontban, 283 községből behívott, 409 államköltséges és 1636 érdeklődő

résztvételével 689 gyümölcsösben, 8143 fa, 1929. évben 81 gócpontban, 381 községből, 975 rendes és 6099 érdeklődő résztvevő, 767 gyümölcsösben 14.903 gyümölcsfát, míg a *folyó évben* összesen 103 gócpontban, 428 bekapcsolt községből küldött 1264 államköltséges és 7046 érdeklődő résztvevő, 908 gyümölcsösben 31.951 gyümölcsfát kezelt, a vezetők utasítása mellett, a tanfolyamok keretén belül.

Ezek a folyton emelkedő nagy számok és a sok száz újabb vagy tanfolyam megismétlését kérő, de sajnos, nem minden esetben figyelembe vehető kérelem jól mutatja, hogy népünk a gyümölcsfavédelem szükséges voltát, annak nagy közgazdasági előnyét már felismerte, sőt, amint mind több hazai példánál látjuk, a tanfolyamon tanult faápolók igénybevételével a tanfolyamokat eddig nélkülöző vidékeken is szokássá válik a gyümölcsfák rendszeres védelme. Ennek a következménye azután az, hogy a természet az így igen nagymértékben javult minőségű gyümölcseivel a külföldi piac meghódítására törekszik. Természetes, hogy az elmúlt rövid négy év még csak jól bizonyító példákkal szolgálhat, a helyzet a gyümölcsfavédelem terén azonban még koránt sem az, amilyennek lennie kell, még nagyon a kezdeténél tartunk. Ezért minden gyümölcsstermesztőnek, a népet szerető, bármilyen helyen is álló vezetőnek azon kell lennie, hogy a nemzet vagyonát képező gyümölcsfák is, mint például azt a szőlő művelésénél a peronoszpóra ellen való permetezésnél látjuk, mindig idejében alkalmazott, rendszeres védelemben részesüljenek. Ennek elősegítése, a védekezési munkák rendes végrehajtásának biztosítása céljából, a m. kir. földművelésügyi minisztérium kertészeti osztálya (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11.), az ország különböző vidékén tartott védekezési tanfolyamokon kitünt faápoló munkásokat nyilvántartja s ezek címét, megkeresésre, az érdeklődőkkel díjtalanul tudatja.

Az elől említett állami akció keretén kívül is rendeztetett az ország különböző vidékén lévő állami kertészeti intézményeknél több, ugyancsak a gyümölcsfa ápolását és védelmét szolgáló tanfolyam, amelyeken a lakóhelyükről már könnyebben eltávozható és távolabbra is utazható, nagyszámú tanító, rendőr, mezőőr és magyar államvasúti alkalmazott vett részt.

A gyümölcsfaápolás és védekezés ismereteinek minél szélesebb körben való terjesztése és népszerűsítése céljából a földművelésügyi minisztérium az említett tanfolyamokon kívül a kisközségek és a falusi lakosság által is jól megérthető *védekezési útmutató füzeteket* és rövid *magyarázattal* ellátott, színes képekből álló *szemléltető falragaszokat*

is nyomtattatott, amelyek a közigazgatási hatóságok útján minden községben hivatalból díjtalanul kiosztatnak, illetve megfelelő helyen kiragasztatnak. E tekintetben különben igen messze ható értékes működést fejt ki a m. kir. földművelésügyi minisztériumban székelő *kertészeti és növényvédelmi tanácsadó bizottság*, amely minden, akár levélben is hozzáforduló érdeklődőnek díjtalanul tanáccsal, útbaigazítással szolgál.

A tanfolyamokról szóló hivatalos jelentések és a számtalan magán-értesítések egyöntetűen megállapítják, hogy a tanfolyamok bemutatásai és gyakorlati oktatásai régi hiányt pótolnak, a tanfolyamok alatt megtisztított, rendszeres védelemben részesült fák üde fejlődése, azok gyümölcsének rovar- és gombamentes minősége annyira elüt a kezeletlen gyümölcsfák és ezek termésének állapotától, hogy az okszerűen alkalmazott gyümölcsfavédelem máris mindenfelé követőre talál, a tanfolyamokat a gazdaközönség ma már mindenütt megértéssel fogadja, várja s így biztosítva van az a nemzetgazdasági érdek, hogy a hazai gyümölcsstermés mennyisége mindannyiunk javára fokozható, annak minősége pedig a szükségletnek, a piac kívánalmainak megfelelően javulni fog.

